

Westduinpark mag weer stuiven

Het Westduinpark bij Den Haag is de laatste jaren flink op de schop gegaan. Dit alles om dit duingebied zijn kenmerkende duinnatuur terug te geven, waar ook recreanten van kunnen genieten. Minder asfalt en exoten en méér natuurlijk duin vereisen soms radicaal ingrijpen. De metamorfose is nu afgerond.

FRANS H. MICKLINGHOFF

Het Westduinpark is een smalle strook duin ruwweg lopend vanaf de woonwijk Duindorp tot Kijkduin. Het zijn overwegend jonge duinen (gevormd in de late Middeleeuwen) met aan de rand landinwaarts oude duinen (4000 jaar geleden gevormd). Kustafslag heeft ervoor gezorgd dat de duinen hier heel smal zijn. Dicht bij de bewoning van Den Haag is dit duingebied van oudsher intensief door mensen gebruikt en beïnvloed, vroeger kleinschalig, later ook ingrijpend. Zo werden valleien opgevuld met zand afkomstig uit de indertijd aangelegde Scheveningse haven en is een deel rond 1930 zelfs gebruikt als stortplaats voor Haags afval en rioolslib om het stuiven tegen te gaan. Ook werd jaarlijks helm geplant. Meer landinwaarts werden in de vooroorlogse crisisjaren dennenbomen

geplant in het kader van een werkgelegenheidsproject. In de Tweede Wereldoorlog zijn er vele bunkers gebouwd. In de jaren vijftig werden een fijnmazig netwerk van fiets-, ruiter- en wandelpaden en enkele speelweiden aangelegd. Prikkeldraad omzoomde de paden. De laatste grootschalige aanplant door de toenmalige Haagse Plantsoendienst vond plaats in de jaren zeventig. Prikkeldraad werd vervangen door aanplant van dichte - vaak duinvreemde - struiken; bovendien ging het gebied zo meer op een echt park lijken. Om de uitheemse struiken en bomen goed te laten aanslaan werd flink wat humusrijke teelaarde aangevoerd. Daardoor verdween de zo kenmerkende duinflora die juist afhankelijk is van een voedselarme kalkrijke bodem.

Achteruitgang van duinnatuur naar stadspark

Door deze behandeling van het gebied als stadspark in plaats van natuurgebied, maar ook door vastlegging van de dynamiek, luchtverontreiniging en afname van de konijnenstand groeide het gebied eind vorige eeuw steeds verder dicht met grassen en struiken. Het unieke karakter van deze duinen met hoogwaardige Europese topnatuur ging sterk achteruit. Zogenaamd

Uitzicht richting Kijkduin vanaf
trektelpost de Vulkaan in 2010.
Foto: Ton van Schie

*Kaartje met de ligging van het Westduinpark en de deelgebieden die zijn hersteld.
Kaartje: Gemeente Den Haag*

Zeedorpenlandschap was hier en daar nog wel aanwezig. Dankzij de potentiële natuurkwaliteit werden Westduinpark, Wapendal en Bosjes van Poot in 2000 uitgeroepen tot Natura-2000 gebied. Hierdoor kwam het gebied onder bescherming van de Europese Habitatrichtlijn. Omdat we als samenleving en overheden waarde hechten aan kenmerkende oorspronkelijke duinnatuur, is besloten om het Westduinpark zijn natuurlijke karakter terug te geven.

Herstelplan door Gemeente, Dunea en Provincie

Daartoe heeft de gemeente Den Haag in nauwe samenwerking met Hans Lucas van duinwaterbedrijf Dunea en de provincie Zuid-Holland een herstelplan opgesteld voor het 230 hectare tellende duingebied. Eerst is uitgebreid onderzoek gedaan naar de natuurlijke en cultuurhistorische waarden en de relatie recreatie en natuur. Op basis hiervan zijn tien deelgebieden onderscheiden met elk zijn eigen prioriteit, functie en zonering van de recreatie. Voor de deelgebieden Natte Pan, Wieringsestraat en Bosjes van Poot is met expertise van Dunea een herstelplan 2010-2015 opgesteld. Deze gebieden gingen vanaf november 2011 op de schop. Het herstel van de kwaliteit van het bloemrijk open duinlandschap en vochtige valleien kon beginnen. In de Natte Pan is de natuurlijke situatie van vochtige duinvallei met natuurlijke grondwaterstanden hersteld. De Rugstreeppad heeft enkele poelen in deze vallei onmiddellijk weer weten te vinden en tot zijn leefgebied gemaakt.

Met asfalt verharde fiets- en wandelpaden werden omgevormd tot zand- of schelpspaden of geheel verwijderd. Ook veel afrasteringen werden verwijderd en op andere plaatsen juist aangelegd voor begrazing. Schotse Hooglanders moeten in de winter zorgen voor het wegvreten van

grassoorten die niet in het gebied horen. De ingangen naar deze begrazingsgebieden zijn voorzien van klaphekken en/of veeroosters, zodat ruiters, fietsers en wandelaars deze gebieden gemakkelijk kunnen betreden. Doorsteken naar het strand blijft mogelijk, en ook wandelaars met aangelijnde honden zijn welkom.

Duineigen soorten en dynamiek krijgen weer kans

Op sommige delen is de organisch verrijkte grond afgeplagd (tot soms 80 cm diep), waarbij de noordhellingen grotendeels onaangeroerd zijn gebleven. Duinvreemde soorten als Rimpelroos, Sneeuwbes, Iep en Esdoorn zijn verwijderd. Wortelresten van de exoten zijn uit het zand gezeefd en grote hoeveelheden verborgen puin zijn verwijderd. Het geschoonde zand is teruggebracht zodat het een goed startpunt vormt voor een dynamische ontwikkeling.

Op de voedselarme bodem ontkiemen soorten die aan schrale omstandigheden zijn aangepast. Er blijken voldoende zaden in de bodem te hebben overleefd die nu hun kans grijpen en ontkiemen. Ook de dieren in dit gebied zijn enthousiaste verspreiders van zaden. De herstelde gebieden zien er soms al behoorlijk 'groen' uit. De natuurlijke dynamiek van zand, wind en water mag verder zijn werk doen. Het gebied blijft op die manier dynamisch en behoudt zijn open karakter met stuifduinen en stuifkuilen. Inwoners van Den Haag kunnen zo weer genieten van het Westduinpark, dat als echt duinpark in oude luister is hersteld. Wie dit met eigen ogen wil zien kan het Westduinpark bereiken met buslijn 22,23,24,26 of tram 12.

FRANS MICKLINGHOFF IS JOURNALIST EN TEKSTSCHRIJVER

*Hetzelfde uitzicht vanaf de Vulkanaan in 2012: het landschap heeft een metamorfose ondergaan.
Foto: Ton van Schie*

